

BIJGESTELDE VISIE OP HET LEERGEBIED KUNST & CULTUUR

Kunst¹ is een artistieke uiting van menselijk denken, doen en maken. Kunst stimuleert de zintuigen, versterkt de verbeeldingskracht, prikkelt en vermaakt. Kunst gaat over maken, meemaken en de betekenis die daaraan gegeven wordt. Door kunst komen leerlingen in verbinding met zichzelf, de omgeving, de maatschappij en de wereld. De leerling kijkt vanuit het heden naar het verleden en de toekomst. Cultuur is alles wat mensen denken, doen en maken en de betekenis die mensen vanuit hun eigen achtergrond daaraan geven. Kunst is de artistieke uiting hiervan. Geredeneerd vanuit het leergebied zijn kunst en erfgoed onderdeel van cultuur.

Binnen het leergebied Kunst & Cultuur staat het artistiek-creatief vermogen van de leerling centraal. Dit vermogen stelt de leerling in staat om in een iteratief proces verbeeldingskracht te gebruiken en betekenis te geven aan wat hij maakt en meemaakt. Het artistiek vermogen is gericht op de vertaling van een waarneming, idee, gevoel of ervaring in een kunstzinnige uiting. Creatief vermogen verwijst naar creatieve denk- en maakstrategieën zoals fantaseren, spelen, dromen, inleven, oriënteren, ontdekkend-onderzoekend leren, onderzoeken, exploreren, experimenteren, divergent en convergent denken, maken, construeren, evalueren en presenteren in zowel praktijk als theorie.

Relevantie

Kunst is onderdeel van het alledaagse leven. Kunst en cultuur zijn van alle tijden, zijn om ons heen, zijn overal ter wereld. Kunst en cultuur zijn daarmee dus onlosmakelijk verbonden met het mens-zijn. Door het leren van en over kunst en cultuur leren leerlingen zichzelf, de omgeving, de maatschappij en de wereld te ontdekken. Kunst verbindt, niet alleen op school maar ook daarbuiten. Kennis van de eigen kunst en cultuur(historie) en die van anderen levert een belangrijke bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling en zorgt voor de maatschappelijke toerusting van de leerling. De unieke beeld-, klank-, woord- en bewegingstaal van de kunsten maken dat leerlingen een identiteit ontwikkelen, ontdekken wie ze zijn en wat ze kunnen en hoe ze zich tot anderen en de wereld verhouden. Leerlingen leren met al hun zintuigen kunst en cultuur te ervaren, kunst te maken en betekenis te geven aan kunst. Kunst heeft verschillende functies: het levert commentaar, vraagt om een reactie, zet aan tot denken, roept emoties op en geeft plezier. Onderwijs in kunst en cultuur leert leerlingen zich kritisch te verhouden tot cultuuruitingen, deze te interpreteren en te plaatsen in een breder perspectief. Het geeft elke leerlingen de kans in aanraking te komen met kunst en cultuur en het effect daarvan actief te ervaren. Onderwijs in kunst en cultuur leert leerlingen te functioneren in groepen en aardig, vaardig en betekenisvol bij te dragen aan de samenleving.

Maatschappelijke ontwikkelingen

De moderne samenleving heeft te maken met lokale, nationale en mondiale thema's zoals duurzaamheid, klimaatverandering, technologie en globalisering. Dit veronderstelt dat leerlingen nieuwe kennis en brede vaardigheden dienen te ontwikkelen om zich als zelfredzame burgers te verhouden tot de wereld waarin zij leven en waaraan zij bijdragen. Er zijn verschillen in de mate waarin leerlingen van huis uit in aanraking komen met kunst en cultuur. Het leergebied Kunst & Cultuur legt het accent op inclusie en probeert vanuit een breed perspectief mensen te verbinden. Het leergebied in zijn vele verschijningsvormen en als spiegel van de wereld, stelt de leerling in staat om een creatieve, open, artistieke, kritische, empathische en participerende houding te ontwikkelen.

Vakinhoudelijke ontwikkelingen

In de laatste decennia is het leergebied Kunst & Cultuur breder, uitdagender en complexer geworden. De technologische ontwikkelingen binnen de kunsten bieden in het onderwijs de

¹ Zie voor onderstreepte woorden de begrippenlijst

mogelijkheid om aandacht te besteden aan nieuwe kunstuitingen, -vormen en toepassingsmogelijkheden. De opkomst van hybride kunst met elementen uit verschillende culturen, stijlen of bronnen en de technologische ontwikkelingen, mogelijk in combinatie met traditionele technieken, vragen om andere accenten in het onderwijs. Naast de gangbare kunstvormen zoals onder andere dans, beeldende vormgeving, theater, muziek, multimedia en literatuur zijn cross-overs, interdisciplinaire samenwerkingen en technologische toepassingen niet meer weg te denken uit de actuele onderwijs- en kunstpraktijk. Kunst is een katalysator van creatieve en innovatieve ontdekkingen.

Grenzen tussen vakgebieden, professionals en amateurs vervagen. Expertises uit vakgebieden als kunst, wetenschap en technologie worden gedeeld, raken verweven en er ontstaan nieuwe denk- en maakstrategieën die tot vernieuwende inzichten leiden. Daarnaast worden leerlingen in de wereld van vandaag geconfronteerd met een constante stroom aan diverse kunstuitingen waaronder beelden, games, vlogs, (niet-westerse) muziek, (urban) dans en film. De hedendaagse (digitale) beeldcultuur vraagt van de leerling dat hij zich verplaatst in andere perspectieven, denkbeelden en ideeën en een eigen standpunt leert te bepalen.

Inhoud van het leergebied Kunst & Cultuur

De kwalificerende doelen van het leergebied kunst en cultuur hebben betrekking op de kennis en vaardigheden die leerlingen nodig hebben voor het vervolgonderwijs. Leerlingen ontwikkelen kennis en vaardigheden, krijgen theorie en praktijk gericht op 'maken en betekenis geven' en 'meemaken en betekenis geven'. Leerlingen ontwikkelen een artistiek-creatief vermogen door praktische, theoretische (kunst- en cultuurhistorische) en beschouwelijke vaardigheden binnen een sociaal-culturele context. Dit artistiek-creatief vermogen kan tot ontwikkeling komen in de vele verschijningsvormen die kunst rijk is. Het proces en het product gaan hierin hand in hand. Tevens leert de leerling te reflecteren op het werk- en leerproces.

De persoonlijke vorming begint bij de leerling zelf en wordt binnen dit leergebied ontwikkeld vanuit het artistiek-creatief vermogen. Hierin zijn hoofd, hart en handen onlosmakelijk met elkaar verbonden. De leerling leert om zijn gedachten, gevoelens en emoties op unieke, authentieke en creatieve manier te communiceren. Hij ontwikkelt hierin een eigen taal en geeft deze kleur. De leerling leert zichzelf kennen, gaat zien waar zijn kwaliteiten liggen en wat hij belangrijk vindt. Keuzes maken, kritisch denken en zelfregulering zijn daarbij essentiële vaardigheden. Succeservaringen geven leerlingen zelfvertrouwen en trots.

De maatschappelijke vorming (socialisatie) vindt plaats doordat de leerling wordt uitgedaagd om zich te verhouden tot de omgeving, de maatschappij en de wereld, nu en in de toekomst. Kunst als spiegel van de wereld kan reacties losmaken waardoor dialoog en debat plaatsvinden. Kunst verwondert, vertelt verhalen, confronteert en schuurt. Door leerlingen zowel binnen als buiten de school kunst en cultuur te laten ervaren, leren ze deze uitingen te plaatsen in een breder en nieuw perspectief. Ze leren nieuwsgierig te zijn, vragen te stellen, te interpreteren en stelling te nemen.